

Notă asupra ediției

În anul 2004, cu prilejul împlinirii a 250 de ani de la nașterea lui Gheorghe Șincai, Biblioteca Județeană Mureș a organizat un simpozion național de mari dimensiuni. În bună parte comunicările prezentate au fost elaborate de oamenii cărților: cercetători, scriitori, istorici, filologi, bibliotecari, muzeografi, oameni de cultură, care și-au înscris în decursul timpului pe lângă preocupările de bază cercetarea operei, vieții și activității marelui cărturar iluminist, fiu al plaiurilor mureșene, iubit și îndrăgit de poporul român. Cu acest prilej am bătut în bronz la Monetăria Statului, în semn de prețuire și aducere aminte o plachetă memorială cu bustul cărturarului și momentul aniversar, pe vers și avers. Tot atunci am confecționat în atelierele de la Alba Iulia un bust de porțelan în miniatură și un blid inscripționat cu portretul cărturarului și momentul aniversar. Și pentru ca amintirea să dăinuie prin prețuirea contemporanilor, anuarul Bibliotecii Județene Mureș pe acel an a fost consacrat lui Gheorghe Șincai (*Marisia*, vol.III, Tîrgu-Mureș, Biblioteca Județeană Mureș, 2004).

Încă de pe atunci și în acest scop am preconizat ca sub egida Fundației Culturale „Vasile Netea” să edităm o antologie de texte cuprinzătoare, de și despre Gheorghe Șincai. Apariția acesteia ar fi însemnat existența unui volum cuprinzător de texte semnificative din opera sa istorică și filologică, de știință popularizată, de reeditare a discursului lui Al. Papiu Ilarian susținut în plenul Societății Academice Române și Răspunsul domnului George Barițiu la acesta. Apoi am considerat oportună republicarea proceselor lui Gheorghe Șincai, o dramă, un mare sbucium, care l-a urmărit toată viața fără a avea nici o vină.

În toate aceste demersuri ne-am folosit de textele editate de Florea Fugariu, *Hronica românilor...*, Tom I – III, București, Editura pentru Literatură, 1967-1969, *Școala Ardeleană*, vol.I, București, Editura Minerva, 1963, iar pentru Discursul lui Al. Papiu Ilarian am apelat la textele editate de Corneliu Albu și Ioan Chindriș, acesta din urmă apărut în volumul *Al. Papiu Ilarian, ideologul-academicianul*, Tîrgu-Mureș, Editura Ansid, 2008.

Pentru partea filologică (cele două ediții ale gramaticii) am apelat la studiul autorizat al profesorului culjean Mircea Zdrenghea, *Elementa linguae* – la 200 de ani, apărut în volumul Samuil Micu – Gheorghe Șincai, *Elementa linguae daco-romanae sine valachicae*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 1980.

Am mai adăugat la volum studiile și comunicările apărute la cei 250 de ani de la naștere în anuarul Bibliotecii Județene, *Libraria*, considerând că acesta având o destinație precisă – bibliotecile, nu a avut o bună difuzare. Un alt capitol intitulat „Șincaiene” cuprinde câteva texte, poezie și proză închinată lui Gheorghe Șincai.

Nu puteam să nu încheiem cu o bibliografie substanțială privind omul și opera, o bibliografie incompletă, dar, care să stimuleze interesul de cercetare.

Având în vedere vechimea unor texte, pentru a fi mai ușor lecturate am recurs la unele îndreptări, actualizări cum ar fi: *pre/=pe*, *aceaia/=aceea*, *careea, carele, carii/=care*, *sânt/=sunt*, *dară/=dar*, *iaște/=este*, *adecă/=adică*, *iarăș/=iarăși*; la nume: *Dachia/=Dacia*, *Decheval/=Decebal*, *Bassarab/=Basarab* etc.

Prezenta antologie se dorește a fi un material la îndemâna profesorilor, studenților, elevilor, un îndrumar pentru toți cei care doresc să afle mai multe despre ce a însemnat la noi Școala Ardeleană, curent cunoscut mai nou sub denumirea de epocă a luminilor și ce a însemnat acest lucru pentru Gheorghe Șincai, unul dintre cei mai de seamă reprezentanți ai acestuia, părintele învățământului românesc și istoric desăvârșit.

Dorim cititorilor noștri să aibă o lectură plăcută și cu folos, alături de unul dintre marile noastre spirite ale culturii românești – Gheorghe Șincai.

Dimitrie POPTĂMAȘ